

Бухіс – (давньогр. Βουχίς, копт. ⲃⲟⲟⲩ, ⲃⲟⲩ) – давньогрецька назва священного білого бика з чорною мордою у єгипетській міфології, який вважався втіленням душі (ба) бога війни Монту і особливо шановувався в регіоні Гермонтісу (сучасн. Армант) у Верхньому Єгипті. Автентична назва – bh (бах, баху – «сонце на сході», або ба-ах – «сяючий ба», ба-анх – «живий ба», «жива сила» у трактуванні єгипетських жерців). Зображувався з сонячним диском на голові, а поміж рогами з двома високими султанами – атрибутом бога Монту, який мав вигляд чоловіка з соколиною головою і був символом войовничості і безстрашності фараонів. Бик у Давньому Єгипті – один з найбільш поширених і шанованих символів влади, плодovitості і сили. Вважають, що у Верхньому Єгипті здавна були поширені чотири культу бика, присвячені Монту і Бухіс є результатом їх синкретизму. Початково Бухіс поступався популярністю іншим священним бикам – мемфіському Апісу (який вважався втіленням Птаха і Осіріа) і фіванському Мневісу (який пов'язувався з Амоном-Ра і з яким Бухіс поступово став ототожнюватися). Культ Бухіса набув найбільшого поширення в елліністичний та римський період – за Птолемеїв (305-30 рр. до н.е.) та римських династій Юліїв-Клавдіїв і Флавіїв (27 р. до н.е. – 96 р. н.е.), коли в Єгипті був розквіт господарського розвитку, оскільки єгиптяни вірили, що Бухіс був покровителем селян, а також захищав домашніх тварин від хвороб і вимирання.

Бики чорно-білої масті були рідкістю і ретельно оберігалися: придбання такого бика у власність, а тим більше його вбивство суворо каралися у Новому царстві. Згідно з переданням, яке наводить пізній римський граматик А. Макробій у своїх «Сатурналіях», шерсть Бухіса росла, на відміну від звичайних тварин, у протилежному напрямку, змінюючи щогодини свій колір в залежності від фази добового шляху сонця.

Після смерті бик муміфікувався і його ховали у саркофазі в некрополі під назвою Бухеум у Гермонтісі. У пізніші часи з такими ж почестями ховали його матір, оскільки бик вважався сином небесної корови (а відтак братом Ра). Найбільш раннє відоме поховання Бухіса відбулося за правління Нектанеба II (сер. 4 ст. до н.е.). Останнє ж поховання датують часами правління Діоклетіана (к. III ст. н.е.), або навіть пізніше – 340 р. н.е.

ЛІТЕРАТУРА

1. Daly M. W., Petry C.F. The Cambridge History of Egypt. Cambridge University Press, 1998. P.28
2. Dodson A. Bull cults. Divine Creatures: animal mummies in ancient Egypt. American University in Cairo Press : Salima Ikram. 2004. P. 72–105.
3. Goldbrunner L. Buchis. Eine Untersuchung zur Theologie des heiligen Stieres in Theben zur griechisch-römischen Zeit. Berlin : Brepols, 2004. 400 p.
4. Ramler P. Egyptian Mythology. New York : Chelsea House. Third edition. 2010. P. 21, 34, 124.